

Januari månad: Som svar på Nissers brev till Erlander den 19 dec. 1963 har han denne den 3 januari svarat följande: Herr advokaten Gösta Nisser. Med anledning av Edert brev den 19 dec. vill jag ånyo bekräfta att regeringen inte betraktar Raoul Wallenbergs sak som utagerad utan kommer att fortsätta ansträngningarna att få en positiv lösning till stånd. Men jag anser icke att det skulle gagna våra ansträngningar att vid nuvarande tidpunkt utfärda en kommunikation i saken som föreslagits av Överdirektör von Dardel.

Jag vill nämna att ambassadör Sohlman instruerats att vid sitt avskedsbesök hos Ministerpresidenten återkomma till denna sak. Innan ambassadör Jarring avreser till Moskva skall vi självfallet ha ingående överläggningar med honom och noga överväga vad från hans sida kan göras.

Er tillgivna Tage Erlander.

Den 9 januari Sedan Jarring kommit till Stockholm överenskom vi med honom som ett sammanträffande i dag på UD. varvid också Nina var närvarande. Vi hade ett långt samtal med honom varvid han uttalade sin goda vilja att göra allt han kunde för Raoul, men samtidigt framhöll han att han måste rådgöra sig med sina överordnade om vad som skulle kunna göras. Vi fick ett starkt intryck att man inte kunde vänta sig mycket av honom. Nina skjutsade efteråt Maj till Djursholm. På vägen från bilen till porten halkade hon och bröt därvid vänstra lårbenshalsen och vänstra underarmen och fördes till Mörby Lasarett för vård.

Februari månad:

2 februari: I går innehöll Svenska Dagbladet uppgifter om att sex svenska sjömän, som år 1942 upptagits av ett ryskt u-båt sedan deras fartyg torpederats bortförts till Ryssland utan att ryssarna lämnat något meddelande därom. I anledning därav tog tidningen i en artikel på ledarsidan upp såväl denna sak som Raoul och framhöll angelägenheten av att ryssarna ändrar sin inställning. I dag har Även Dagens nyheter framfört samma synpunkter.

Den 11 februari

På vårt uppdrag har Nisser i dag skrivit följande brev till Tage Erlander:

Till Hans Excellens Statsministern,
Kanslihuset,
Stockholm C.

11 februari 1964.

Ang. Raoul Wallenberg.

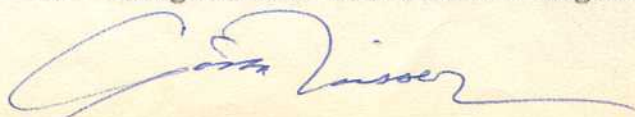
Återkommande till mitt brev den 19 december 1963 och Ers Excellens Statsministerns ärade skrivelse den 3 januari 1964 får jag härmed på uppdrag av Raouls föräldrar anföra följande:

Vid sammanträdet den 12 december 1963 uttalade Ers Excellens att någonting måste göras för att vederlägga förekomna missvisande uppgifter i radio och press. Överdirektör von Dardel ifrågasatte utgivandet av en ny vitbok. Ers Excellens ansåg dock att det efter föregående vitbok framkomna materialet ej var tillräckligt stort för att motivera en ny sådan men lovade att tillsammans med Hans Excellens Utrikesministern överväga vilken åtgärd regeringen borde vidtaga och att sedan underrätta mig per telefon. Statsrådet Palme lovade för sin del att tala med sin kusin i denna egenskap av en av de missvisande artiklarnas författare, vilken artikel med hänsyn till bl.a. författarens namn av allmänheten lätt kunde tolkas som ett uttryck för regeringens uppfattning.

Raouls föräldrar har med tillfredsställelse noterat bekräftelsen i ärade skrivelsen av den 3 januari 1964, att regeringen inte betraktar Raoul Wallenbergs sak som utagerad utan kommer att fortsätta ansträngningarna att få en positiv lösning till stånd.

Då emellertid Ers Excellens icke ställt sig positiv till den av överdirektör von Dardel föreslagna kommunikén och ingenting förspotts om annan åtgärd från regeringens sida till allmänhetens upplysande, utbe sig Raouls föräldrar ett besked huruvida någon sådan åtgärd är att vänta. De äro givetvis även intresserade av att få erfara vad som hände vid ambassadören Sohlmans avskedsbesök hos Ministerpresidenten och vad som gjorts från ambassadören Jarrings sida samt resultatet därav.

Med tillgivenhet och utmärkt högaktning

Den 3 Mars. I dag har folkpartiledaren Ohlin ställt frågor till Utrikesministern ang. dels Raoul dels de svenska sjömän, som under kriget omhändertagits av ryska myndigheter. I fråga om Raoul begär Ohlin en redogörelse för Wallenbergaffärens utveckling efter UD:s vitbok 1957 och om vilka åtgärder regeringen planerar för att övertyga sovjetregeringen om nödvändigheten av en mera effektiv efterforskning av Raoul och hans vistelse ort under olika perioder efter kriget. --D--

Den 4 mars.

Sen Ohlin skickat mig en avskrift av interpellationen, telefonerade jag till honom och gav honom en del kompletterande upplysningar. Han räknade med att utrikesministern om c.a. fjorton dagar skulle under hand ge honom en preliminär redogörelse för det svar på interpellationen, som han skulle lämna riksdagen. Ohlin skulle då sätta sig i förbindelse med mig för att få ytterligare uppgifter.

Den 24 Mars.

Gromyko har den 17 Mars kommit hit på några dagars besök för att förbereda Chrustjovs besök i juni och för att besvara tTorsten Nilssons Moskva besök. Maj har velat träffa honom trots att både Philipp och Erlander avrått henne. Hon har emellertid inte lyckats att komma i förbindelse med honom. Erlander har emellertid talat med Gromyko om Raoul, dels vid dennes besök i Stockholm och dels vid en middagsbjudning på Harpsund den 20 mars. Vid ett telefon samtal i dag mellan Gösta och Erlander har denne berättat följande (enl. Göstas anteckningar):

1964

Noteringar i anslutning till telefonsamtal med Hans Excellens Statsministern

den 24 mars 1964

Erlander valde metoden att söka få Gromyko ur positionen att saken Wallenberg är utagerad och framhöll att den från svensk sida ingalunda är avslutad.

Erlanders samtal med Gromyko varade en timme, varav E. ägnade 3/4 åt Wallenberg. Gromyko måste därav ha förstått hur stor vikt Erlander lade vid denna sak och det var fullt klart för honom förklarar att E. ånyo kommer att taga upp den med Chrustjov vid dennes besök.

Beträffande mitt senaste brev till Erlander har allmänheten genom beskedet i pressen att E. tog upp saken med Gromyko erfarit, att den svenska regeringen inte betraktar den som utagerad. Att yppa vad som sades vid Sohlmans och Jarrings audienser skulle stida mot diplomatisk kutym och äventyra ytterligare audienser.

Enl. Erlanders och övriga närvarandes uppfattning vid samtalet med Gromyko föreföll det som om denne vid slutet av samtalet något rubbat sin ståndpunkt att enbart hänvisa till att Wallenbergs sak är utagerad.

Om det visar sig att samtalen med Gromyko och Chrustjov ej skulle förmå dem att lämna sin negativa hållning måste regeringen överväga andra åtgärder. Det kan tänkas att i så fall hela materialet kommer att publiceras och familjen kommer då att förstå regeringens försiktighet. Erlander var övertygad om att Raoul levde då han skrev sitt brev till Chrustjov våren 1961 och är fortfarande övertygad om att han då levde, men E. måste reservera sig för vad därefter kan ha hänt.

Regeringens taktik har varit att dörren ej skall stängas. Om den taktiken definitivt visar sig slå slint, vilket bör bli klart vid Chrustjovs besök, måste ny taktik övervägas.

Erlander hade i går ett långt samtal med Leif Belfrage och meningen är att denne skall kontakta familjen, intet hinder mot att Maj ringer Belfrage.

Gösta Nisser

Den 26 mars Jag ringde till Belfrage i anledning av vad Erlander sagt .Denne

svarade att han inte kunde lämna några upplysningar och föreslog att jag skulle tala direkt med Elander . Typiskt!

I Expressen , som för några dagar sedan hade en av Philipp författad artikel om Raoul (22) mars har Synne Bellander haft en intervju som offentliggjorts under rubriken " , Hemligt ryskt vittne till Moskvaambassaden . Raoul Wallenberg lever." I intervjun meddelas att det ryska vittnet gett det slutliga beviset för att Raoul lever . I dag har Stockholms-^{om,} tidningen som tydligen uppfattat artikeln som ett nytt vittne som framkommit idagarna, intagit ett meddelande från U.D. , som på förfrågan från tidningen förklarar att något sådant vittne inte kommit till ambassaden . Philipp som blivit mycket uppbragt över Synnes intervju , vilken innehöll en hel del mindre lyckade uttalanden , har fått in en artikel i Expressen , där det " ryska "vittnet återfördes till 1960 och han talar också om vad sohlman den 24 juni 1963 meddelade oss om att Raoul enligt de upplysningar han fått 1960 vid den tiden befann sig i ryskt förvar och att det var anledning att antaga att han fick god vård, fysiskt och medicinskt .

Deh 31 Mars . Enligt vad Philipp meddelat hade Philipp kl. 12 i dag ringt till U.D. för att fråga om Torsten Nilssons hemliga Telefonnummer på Utö . Tjänsteförrättande redaktören på U.D. pressavdelning Lundbeck hade då hänvisat honom till Belfrage och frågat om han läst artikeln om Raoul i Expressen . Då Belfragnekat hade Philipp läst upp artikeln för honom . Belfrage hade då sagt att detta hade Sohlman inte sagt och frågat om Philipp hört honom säga det. Philipp hade då sagt att yttrandet fällt till Fredrik och Maj von Dardel, men att Philipp hade varit närvarande hos Statsministern , då man talat om de upplysningar som Sohlman fått i slutet av 1960 och som föranledde Statsministern att skriva till Chrustjev och begära Raouls hemsändande . ^{Belfrage hade då sagt} Det är osanning . Något sånt brev har aldrig skickats.

Philipp ringde se 'n till statsrådet Palme kl 12.25 och relaterade sitt samtal med Belfrage. Palme hade då sagt att Philipp missuppfattat Belfrage. Då Philipp sagt att han nyss talat med Belfragen och sagt att denne uttryckt sig på att detta sätt på att Palme på att missuppfattat och att han ganast skulle ringa Belfrage och saken till rätta . Jag ringde sen till Belfrage och relaterade Philipps version av sitt samtal med honom . Belfrage sa att Philipp inte uppfattat hans yttranden riktigt . Han hade sagt sig inte tro att Sohlman yttrat sig på det sätt som artikeln angav . Han hade se 'n ringt till Sohlman och denne hade hu sagt att han på grund av de upplysningar ,han fått i slutet av år 1960 haft anledning tro att Raoul då var i ryskt förvar och att Raoul , enligt vad Sohlman kände till om ryska förhållanden , i så fall åtnjöt god vård

På fråga om Belfrage sagt att det var osanning att Erlander skickat något brev till Chrustjev sa Belfrage att de hade han inte sagt utan han hade sagt att den frågan hörde inte hit.

~~Han sa vidare att han inte ansåg att man behövde göra något åt saken~~

utan han hade sagt att den frågan hörde inte hit. Han sa vidare att han inte ansåg att man behövde göra något åt saken. Om emellertid någon tidning vände sig till U.D. för att begära närmare upplysningar, måste man meddela endast vad man vet.

Jag sade att det var olämpligt att under nuvarande förhållanden inleda något krig mellan Raouls familj och U.D., vari Belfrage instämde.

*rys-sarna
le
Hög J.
Lanke*

Den 1 april Synne Bellander har sedan ett par månader försökt få idrottsmännen att reagera mot det samarbete, som förekommer mellan ryska och svenska idrottsmän trots Wallenbergaffären och de svenska sjömän, som tycks ha tagit. Nu har hon förmått Rådaktör Torsten Tegnér att i sin tidning Idrottsbladet publicera en lång artikel, vari han uttalar att idrottsmännen bör visa kyla i sitt umgänge med ryssarna och att den motvilja de känner gentemot dessa på grund av Wallenberg-affären bör det komma på Chrustjev att undanröja.

Den 2 april. Se jag fått veta att Torsten Nilsson skall besvara Ohlins Interpellation i morgon, för jag till Stockholm och lämnade en del vittnesberättelse och dagboksutdrag till folkpartiets riksdagsgrupps sekreterare Cyril Olsson. För vilken jag muntligen lade ut texten. Ohlin var nämligen bortrest för dagen.

i går

Den 3 april Maj, som kom hem från sjukhuset, ville ~~ville~~ nödvändigt vara med och höra interpellationens besvarande. Då hon inte vågade riskera sitt brutna ben i riksdagshusts trappor, vände hon sig till Statsministerns sekreterare fru Nystöm, som i samråd med statsministern inbjödd henne att avlyssna debatten i ett statssekreterrum i Kanslihuset. Tillsammans med Nina infann vi oss där och hörde interpellationssvaret och den därpå följande debatten. Nilsson redogjorde för U.D.s framställningar och slutade med att säga att U.D. icke ansåg saken utagerad. Ohlin sa att man inte kunde hysa någon tilltro till ryssarnas utredningar. Han gjorde anmärkning på att U.D. hemlighållit vad som förekommit den senaste tiden. Genom tillmötesgående av den vänliga fru Nyström som också ordnade att vi fick åka hem i regeringens bil, fick vi ett par dagar senare ett preliminärt avtryck av riksdagsprotokollet ang. interpellationsdebatten.

